

Numeralul (a V-a)

I Numeralul cardinal – exprimă un număr

1) Clasificare:

a) Simple : unu, doi, trei, ... , zece.

b) Compuse:

- unsprezece, doisprezece, ... , nouăsprezece;
- douăzeci, treizeci, ... , nouăzeci;
- o sută, două sute, o mie, un milion, un miliard;
- o sută cincispezece, două mii șaptesprezece etc.

2) Categorii gramaticale:

a) NU are număr.

b) Genul – numai numeralele „unu, doi” și compusele acestora:

ex) un băiat – doi băieți

o fată – două fete

treizeci și unu de băieți – treizeci și una de fete

doisprezece băieți – douăsprezece fete etc.

3) Valorile morfologice ale cuvintelor: UN, O

a) Numerele cardinale:

- Când sunt în relație cu alte numere (o carte și două caiete)
- Când sunt însoțite de adjectivul singur / singură (un singur scop), de cuvintele doar, numai (doar un covor magic)
- Când exprimă o unitate de măsură (el a apărut după o secundă).

b) Articole nehotărâte:

- Când sunt în relație cu articolul la plural

ex) un băiat – niste băieți

o fată – niste fete

4) Aspecte normative:

a) Numeralul cardinal „1” are forma „unu”:

ex) Doi crini înfloriseră: unu alb și unu portocaliu.

b) Când se combină cu un substantiv feminin, numeralul „doi” și compusele lui se acordă:

ex) ora două

ora douăsprezece

patruzeci și două de cărți

- c) Numerele „17” și „18” se pronunță și se scriu în conformitate cu numerele simple de la care sunt compuse: saptesprezece, optsprezece, în schimb la numerele „14”, „16” și „60” situația este diferită: paisprezece, saisprezece, șaizeci.
- d) În texte, numerele se scriu cu cifre, cu excepția celor sub 10 care se scriu în cuvinte.
- e) Exprimarea orei – numerele cardinale se scriu cu cifre arabe
 ex)ora 1 / 11 / 21 (ora unu / unsprezece / douăzeci și unu)
 ora 2 / 12 / 22 (ora două / douăsprezece / douăzeci și două)
- f) Exprimare datei – numerele se scriu cu cifre arabe / romane
- Pentru indicarea lunii se folosește numeralul ordinal
  - Pentru indicarea anului se folosește numeralul cardinal
  - Pentru indicarea zilei se folosesc ambele tipuri de numere
 ex)1 III 2018 / 01.03.2018 (întâi a treia două mii optsprezece)
 7 III 2018 / 07.03.2018 (șapte a treia două mii optsprezece)
  - Pt. zilele 21 și 31 ale lunilor se folosește forma de masculin a numeralului:
 ex)21 aprilie (douăzeci și unu aprilie)
 31 iulie (treizeci și unu iulie)
  - Pt. zilele de 2,12, 22 ale lunilor , se pot folosi formele de masculin sau de feminin (DOOM):
 ex)doi / două februarie
 doisprezece / douăsprezece mai
 douăzeci și doi / douăzeci și două iunie

II Numeralul ordinal – exprimă ordinea obiectelor prin numărare

1) Clasificare:

a) Simple: primul / prima

întâi (întâiul) / întâia

b) Compuse:

element component
al numeralului
(formant)

al doi le a
numeral
cardinal

particulă

articol hotărât

la masculin și neutru

element component
(formant)

a dou a
numeral
cardinal

articol hotărât

la feminin

2) Categoriile gramaticale:

- a) Numărul - toate numerele ordinale sunt singulare (inerente)
- b) Genul - masculin și neutru : al doilea, al cincilea, al doisprezecelea etc.
- feminin: a doua, a cincea, a douăsprezecea etc.

Obs: Numeralul ordinal se acordă în gen cu substantivul determinat.

- ex) al cincilea băiat / a cinciea fată
al zecelea băiat / a zeceea fată
al o sutălea / a (o) suta / a trei suta
al două sutelea / a două suta
al o mielea / a (o) miea / a două miea
al două milea / a două miea etc.

3) Aspecte normative:

- a) Numeralul ordinal „întâi” care stă după substantiv poate fi articulat sau nearticulat.

ex) clasa întâia / întâi

- b) Numerele ordinale se pot scrie cu cifre arabe sau cu cifre romane:

4 – IV	40 – XL	110 – CX	1000 – M
6 – VI	50 – L	400 – CD	1100 – MC
9 – IX	60 – LX	500 – D	
10 – X	90 – XC	600 – DC	
11 – XI	100 – C	900 – CM	

al patrulea = al IV-lea

a douăzecea = a XX-a

Obs: În limba română actuală, numeralul ordinal postpus substantivului regent este frecvent înlocuit de numeralul cardinal (cu valoare substantivală)

secolul 20 / secolul al XX-lea

rândul 2 / rândul al doilea

Numeralul (a VI-a)

A

a) Numeralul cardinal

ex) D. p. d. v. al structurii, numerele cardinale sunt:

a) Simple: unu .... zece

b) Compuse:

- numeral simplu (1-9) + prepoziția spre + numeralul zece

ex) unsprezece , doisprezece ... nouăsprezece

- numeral simplu (2-9) + substantivul „zeci”

ex) douăzeci, treizeci ... nouăzeci

- numeral (1–19) + substantivul „sută” / „mie” / „milion” / „miliard”

ex) o sută , două mii , trei milioane etc.

- numerale compuse cu structură mixtă, legate prin „și” / „de”

ex) o sută treizeci și patru, douăzeci de mii etc.

b) Ordinal – are forme diferite după gen:

a) simple: primul, întâiul

b) compuse: al doilea, a doua

Obs: Se formează de la numeralul cardinal, însă uneori forma de bază a acestuia suferă modificări.

ex) două – a două

patru – a patra

cinci – a cincea

opt – al optulea

treizeci – a treizecea

o sută – a (o) suta

trei sute – a trei suta

trei mii – a trei mia

un milion – al (un) milionulea

B Valorile morfologice ale numeralului:

a) Valoare adjectivală:

a) Când se acordă în gen și caz cu substantivul

(de regulă, stă în fața acestuia)

ex) trei cai; a doua stradă

acord

acord

b) Când se leagă de substantiv cu ajutorul prepoziției „DE”

(cu valoare de "conector" / prepoziție funcțională)

Numeral cardinal + de + substantiv

(De la 20 în sus)

Acord în gen și caz

ex) douăzeci de copii

treizeci și șapte de caiete

} Prepoziția „de” se analizează
împreună cu numeralul

c) Când se leagă de substantiv cu ajutorul articolului demonstrativ

ex) masculin: cei douăzeci de băieți

feminin: cele douăzeci de fete

Regulă: Articolul demonstrativ care însoțește numeralul marchează informațiile de gen, nr., caz.

ex) N, Ac, masculin, singular: cel de-al doilea copil

G, D, feminin, plural: celor două copile

Obs: Numeralul ordinal cu valoare adjectivală poate fi așezat înainte sau după substantivul regent, cu care se acordă în gen și caz:

ex) Al doilea elev a fost premiat.

El este în clasa a cincea.

b) Valoare pronominală – când înlocuiesc un substantiv, comportându-se asemenea pronumelui (de substituit):

ex) Două dintre cărțile împrumutate mi-au plăcut.

A treia a fost mai puțin interesantă.

Obs: Când are valoare pronominală, numeralul poate fi însoțit sau nu de articolul demonstrativ.

ex) (Cei) trei au plecat mai devreme.

(Cel de-) al doilea s-a întors.

c) Valoare substantivală – numai numeralul cardinal poate avea valoare substantivală în două situații:

a) În enunțurile matematice:

ex) Doi plus trei fac cinci.

b) Când apare ca denumire, în structuri de tipul:

substantiv^{sg.} + numeral

ex) tramvaiul 34

anul 1848

etajul 1 etc.

Obs: În ambele situații, numeralul are gen masculin.

ex) Meriți nota 1. (unu)

Citatul este de la pagina 122. (o sută douăzeci și doi)

Douăzeci și unu fără doi fac nouăsprezece.

Numeralul (a VII-a)

Posibilitățile combinatorii ale numeralului

I Numeralul se află în calitate de adjunct în următoarele situații:

- 1) Când are valoare adjectivală și determină substantivul centru, acordându-se cu acesta: doi copii; al doilea act, sau se leagă de acesta prin prepoziția „de”:

ACORD   ACORD

douăzeci de copii => f.s. atribut adjectival

- 2) Când are valoare pronominală și determină:

- a) Un substantiv-centru, precedat de un numeral cu valoare adjectivală:

ex) Doi copii din zece au reușit. => f.s. atribut prepozițional

Cărțile celor doi erau noi. => f.s. atribut genitival

Cartea celeia de-a doua era nouă. => f.s. atribut genitival

- b) Un verb:

ex) Am citit trei dintre poezii. => f.s. complement direct

S-a gândit la al doilea. => f.s. complement prepozițional

M-am adresat celeia de-a doua. => f.s. complement indirect

etc. => f.s. de circumstanțiale

- 3) Când are valoare substantivală și determină:

- a) Un substantiv – centru:

- precedat de „lui”, marcă a genitivului:

ex) Radicalul lui nouă este ... => f.s. atribut genitival

- precedat de prep. „din”:

ex) Radical din nouă este ... => f.s. atribut prepozițional

- b) Un verb, de care se leagă prin prepoziție:

ex) Copilul numără până la zece. => f.s. complement prepozițional

II Numeralul, în calitate de centru, se află:

- 1) Numeralul cu valoare pronominală, când are ca adjunct o construcție prepozițională:

ex) Doi dintre ei merg în excursie. => f.s. subiect

Primul dintre concurenți a câștigat. => f.s. subiect

Premianții sunt doi dintre colegii mei. => f.s. nume predicativ

- 2) Numeralul cu valoare substantivală:

- a) În enunțuri din domeniul matematicii:

ex) Cinci plus cinci fac zece.

- b) Când denumeste numeric un obiect:

ex) A ajuns la ora 14. => f.s. atribut în nominativ

Alte expresii cu numeralul

- 1) Multiplicative: îndoit, întreit, înzecit – adjective provenite din participiul verbelor corespunzătoare
(+) sinonimele neologice: dublu, triplu, cvadruplu, cvintuplu – adjective
- 2) Fractionarele: doime, treime, zecime etc. – substantive (feminin) derivate cu sufixul -ime de la numeralele cardinale (se declină după număr și pot primi adjectiv)
(+) sfert, jumătate – substantiv (ex: sfertul, a doua jumătate)
- 3) Adverbiale:
  - a) Cardinale: o dată, de trei ori, de o mie de ori } Locuțiuni adverbiale
  - b) Ordinale: prima / întâia dată, a doua oară } (f.s. de circumstanțiale)ex) Ți-am spus de două ori, de trei ori, să nu-ți mai spun și a patra oară!
- 4) Distributivele (câte unul, două câte două) și colectivele (toti / toate trei) – construcții speciale alcătuite din:
adverbul câte / adjectivul toți / toate + numeral cardinal
- 5) Colectivele:

<u>amândoi / amândouă</u>	} Pronume / adjectiv pronominal nehotărât
<u>tustrei / tustrele</u>	
<u>câtesitrei / câtesitrele</u>	
<u>ambii / ambele</u>	

Obs: Conversiunea (S.V.G.): numeralul → substantiv

ex) Un zero, treiul, opturile etc.

A nu se confunda cu utilizarea numeralelor cu valori diferite (adjectivală, pronominală, substantivală)

a) Valorile lui „UN”:

- Numeral cardinal cu valoare adjectivală (un copil – doi copii)
- Adjectiv pronominal nehotărât (un copil scie, altul citește)
- Articol nehotărât (un copil – niste copii)

b) Valorile lui „O”:

- Numeral cardinal cu valoare adjectivală (o fată – două fete)
- Adjectiv pronominal nehotărât (o fată – altă fată)
- Articol nehotărât (o fată – niste fete)
- Pronume personal, forma neaccentuată (clitică), Ac (am văzut-o)
- Formant invariabil al viitorului popular (o să merg)
- Interjecție (O, ...!)

c) Valorile lui „UNU” / „UNUL”

- Numeral cardinal (masculin): unu (1): A fost ales numai unu.
- Pronume nehotărât: Unul a câștigat, celălalt a pierdut.

Obs: În unele îmbinări se acceptă și forma „unul” pentru numeral.

ex) Unul și unul, de unul singur, toți până la unul

d) Cuvintele: zece, o sută, o mie sunt numerale (invariabile),

ex) Zece băieți, o sută de fete, o mie de pomi

iar cuvintele: zeci, sute, mii sunt substantive (sunt variabile):

ex) Zecile, suta / sutele, mia / miile

Forme corecte:

câteva zeci de metri (câțiva)

cele câteva zeci de oameni (cei câțiva)

aceste zeci de dolari (acești)

ultimele zeci de lei (ultimii)

Se acordă cu
substantivul
zeci / sute

câteva zeci de metri

cele câteva sute de oameni

aceste sute de dolari

ultimele sute de lei